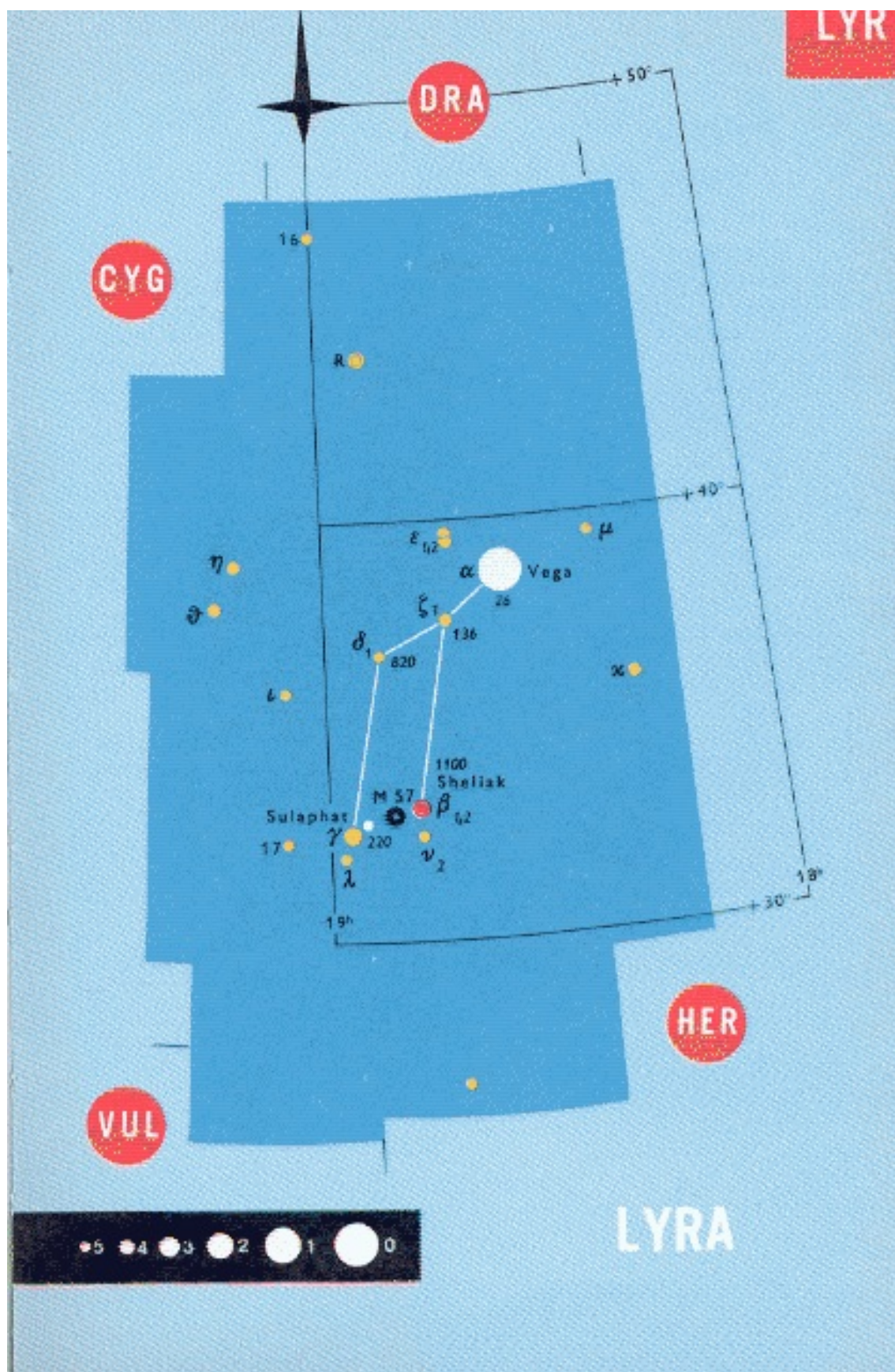
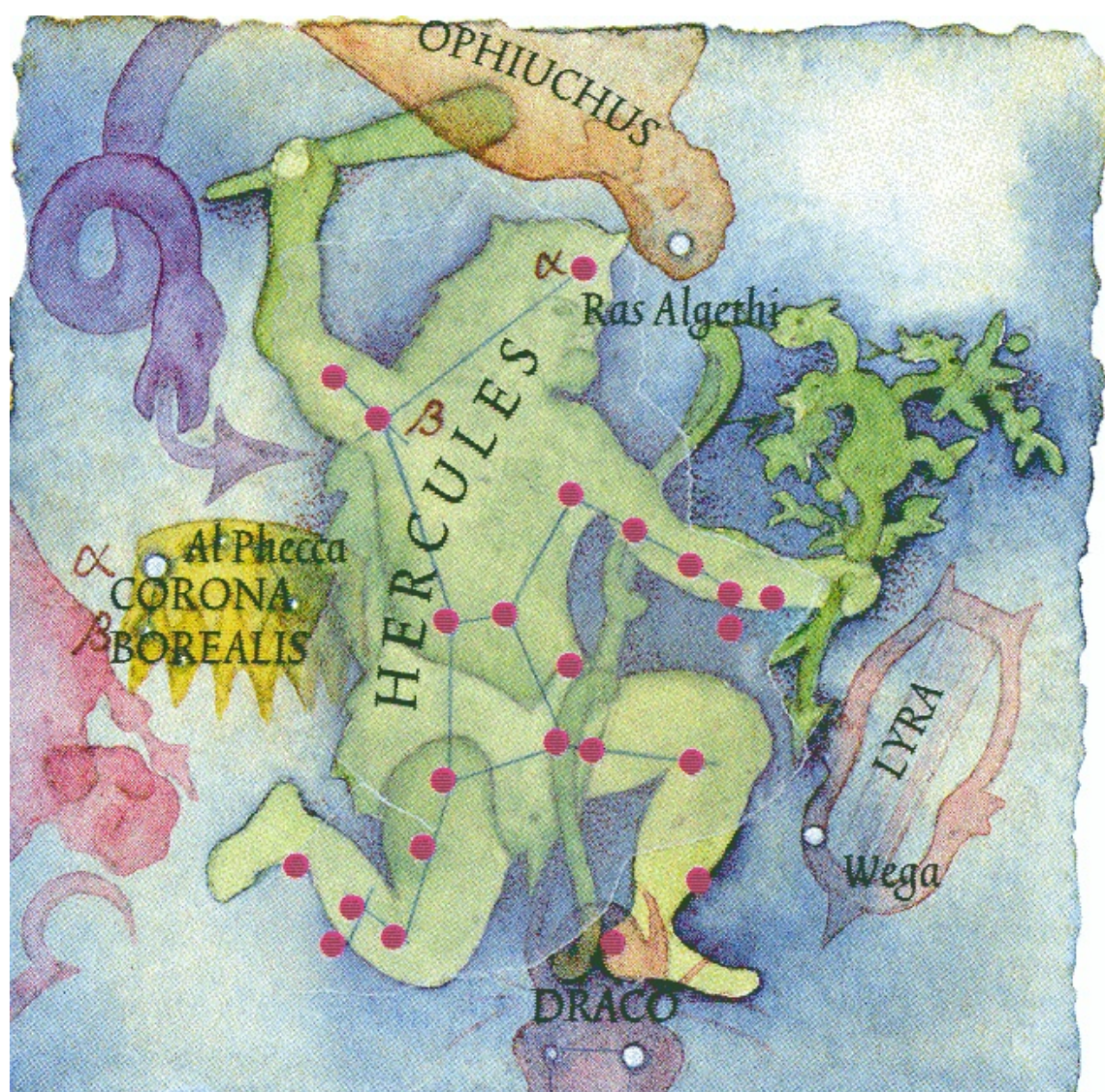

STERRENBEELD LIER - LYRA

LACERTA, CYGNUS, LYRA, VULPECULA AND ANSER.

Pl. 14

ORPHEUS EN EURYDIKE

De onvergetelijke zanger Orpheus was een zoon van de Thracische koning en stroomgod Oiagros en de muze Kalliope. Apollo schonk hem een snaarinstrument en als Orpheus de snaren beroerde en daarbij zijn verrukkelijke stem liet horen, kwamen de vogels in de lucht, de vissen in het water, de dieren van het bos, ja zelfs de bomen en de rotsen naderbij om naar die heerlijke klanken te luisteren. Hij was gehuwd met de lieflijke najade Eurydike en ze hadden elkaar innig lief. Maar hun geluk was van korte duur. De vrolijke liederen van de bruiloft waren nog maar net verstomd of een vroege dood rukte de jonge vrouw weg. De schone Eurydike wandelde met haar speelgenoten, de nimfen, door de landouwen. Een adder, die in het gras lag verscholen, beet haar in een hiel en ze zakte stervend ineen.

De bergen en de dalen weerklonken van het geweeklaag van de nimfen en met hen treurde Orpheus die zijn gehele smart in zijn liederen legde. Maar zijn smeken en wenen bracht de gestorvene niet terug. Toen nam hij een ongehoord besluit. Hij wilde in het rijk van de schimmen afdalen om de heersers van de onderwereld te bewegen zijn Eurydike terug te geven. Bij Tainaron ging hij door de poort de onderwereld binnen. Huiveringwekkend waren de schimmen der doden die hem omringden, maar hij schreed dwars door de verschrikkingen van de onderwereld tot hij voor de troon van de bleke Hades en diens strenge echtgenote stond. Orpheus pakte zijn lier en zong bij de heerlijke klanken van de snaren:

‘O heerser van het onderaardse rijk, hoor genadiglijk mijn smeekbede aan. Niet uit nieuwsgierigheid ben ik gekomen, neen, om wille van mijn echtgenote ben ik tot u gekomen. Door een beet van een arglistige adder vergiftigd, ging ze heen in de bloei van haar jeugd, slechts weinige dagen was ze mijn vreugde. Zie, ik wilde het dragen, dit onmetelijke leed. Lang heb ik geworsteld, maar de liefde breekt mij het hart. Ik kan niet zonder Eurydike leven. Daarom smee ik u, geduchte, heilige goden van de dood, bij dit ijzingwekkende oord, bij de stille verlatenheid van uw velden, geef mij haar terug, mijn geliefde echtgenote. Geef haar het leven weer! Maar is dat niet mogelijk, neem dan ook mij onder de doden op, want zonder haar zal ik niet terugkeren!’

Zo zong hij en beroerde met zijn vingers de snaren. Daar luisterden zelfs de bloede-loze schimmen naar en weenden. De onzalige Tantalos reikte niet meer naar het water, Ixions rondsuzende rad stond stil, de dochters van Danaos lieten hun vergeefse werk rusten en leunden luisterend tegen het vat en zelfs Sisyphos vergat zijn kwelling en zette zich op het arglistige rotsblok om naar de zachte klaagtonen te luisteren. Zelfs de geduchte Eumeniden, zegt men, liepen de tranen over de wangen en het sombere heerserspaar voelde voor de eerste maal medelijden. Persephone riep de schim van Eurydike die met onzekere stappen naderde. ‘Neem haar met je mee,’ zei de doodsgodin, ‘maar weet wel, ze zal je slechts dan toebehoren als je geen blik op haar werpt aler jullie beiden de poort van de onderwereld hebt doorschreden. Zie je haar te vroeg aan, dan is ze voor eeuwig voor je verloren.’

Zwijgend stegen ze omhoog langs de duistere weg, omgeven door de grimmige nacht. Toen werd Orpheus door een onuitsprekelijk verlangen gegrepen. Hij luisterde of hij niet de ademhaling van zijn geliefde kon horen of het ruisen van haar gewaad – maar het was doodstil om hem heen. Door angst en liefde overweldigd wierp

hij een vlugge blik achter zich. O wee! Daar zweefde Eurydike, haar ogen vol droefheid en tederheid op hem gericht, terug in de afschrikwekkende diepte. Vertwijfeld stak hij zijn armen naar haar uit. Ze stierf voor de tweede maal.

Verstijfd van ontzetting en gramschap bleef Orpheus even staan, toen stormde hij terug in de duistere afgrond. Maar nu weigerde Charon hem over de zwarte Styx te zetten. Zeven dagen en zeven nachten lang zat Orpheus zonder te eten of te drinken aan de oever van de Styx. Hij vergoot bittere tranen en smeekte de onderaardse goden om genade, maar die waren onverbiddelijk. Ze lieten zich niet nog eens vermurwen. Hij keerde gebroken in de bovenwereld terug en hield zich drie jaar lang schuil in de eenzame bergwouden van Thracia.

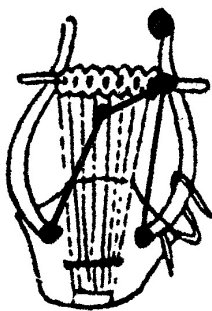
Daar zat de goddelijke zanger op een keer, zoals zo vaak, op een groene schaduwloze heuvel en begon te zingen. Het bos kwam in beweging, steeds dichterbij kwamen de machtige bomen tot ze hem met hun takken overschaduwden. En ook de dieren van het bos en de opgewekte vogels kwamen naderbij en luisterden naar de prachtige klanken. Op dat tijdstip vierden de Thracische vrouwen het grote feest van Dionysos en zwermde door de bossen. Ze haatten de zanger die sinds de dood van zijn echtgenote alle vrouwen versmaadde. En nu vonden ze hem. 'Daar is hij, de man die ons hoont!' riep de eerste der razende Mainaden en in minder dan geen tijd stoven ze tierend op hem af en gooiden hem met stenen en thyrsosstaven. Lang beschermden de trouwe dieren hun geliefde zanger, maar toen de klanken van zijn lied geleidelijk in het woedende gehuil van de waanzinnige vrouwen ondergingen, vluchtten ze verschrikt weg. Toen trof een steen Orpheus' slaap en hij zonk stervend in het gras.

Nauwelijks was de moordzuchtige schare verdwenen of de vogels kwamen weer dichterbij en bedroefd naderden de rotsen en al het gedierte. Ook de nimfen van de bronnen en bomen snelden, in het zwart gekleed, toe. Zij allen rouwden om Orpheus en begroeven zijn geschonden lichaam. Zijn hoofd en de lier echter werden door de aanzwellende stroom van de Hebros meegevoerd. De rivier droeg ze naar zee en de zee bracht ze naar het eiland Lesbos waar de vrome bewoners beide uit het water haalden. Ze begroeven het hoofd en de lier hingen ze in een tempel op. Zo komt het dat dit eiland zoveel vooraanstaande zangers en dichters heeft voortgebracht. Zelfs de nachtegale zongen daar nog lieflijker dan elders om het graf van de goddelijke Orpheus te eren. Zijn ziel echter zweefde omlaag naar het schimmennrijk. Daar vond Orpheus zijn geliefde terug en nu verblijven ze in de Elyseïsche velden, voor eeuwig met elkaar verenigd.

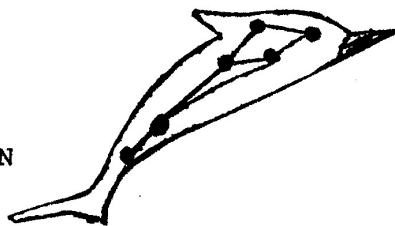
celeberrimus

KEYX EN ALKYONE

Keyx, de zoon van de avondster en de nimf Philonis, besloot, opgeschrikt door onheil aankondigende voorspellingen, naar Klaros in Klein-Azië te gaan waar zich een beroemd orakel van Apollo bevond. Zijn hem innig liefhebbende vrouw Alkyone, een dochter van de god van de wind, Aiolos, probeerde hem van zijn voornemen af te brengen of te bewegen haar tenminste mee te nemen op de gevaarlijke zeereis.

LIER

DOLFIJN

Al vier uur na zijn geboorte kroop de God Hermes uit zijn wieg en vond bij de ingang van de grot waar hij ter wereld was gekomen de schaal van een schildpad. Daarover spande hij zeven darmsnaren en maakte zodoende het eerste muziekinstrument: de Lier. Hij gaf het instrument vervolgens aan Apollo, die zich terstond in het Lierspelen bekwaamde. Uiteindelijk werden er zelfs wedstrijden gehouden, wie zich de beste lierspeler mocht noemen.

Zo had Arion, een uitmuntende dichter en lierspeler uit Lesbos, in Italië in een muziekwedstrijd de hoogste prijs gewonnen. Met kostbare geschenken overladen, keerde hij aan boord van een Korintisch schip huiswaarts. Toen men op de open zee was aangekomen, besloten de schippers hem te vermoorden en zich van zijn schatten meester te maken. In deze nood verzocht Arion de rovers nog een laatste lied te mogen spelen. De bandieten stonden dit toe.

Arion ging naar de voorsteven van het schip en speelde daar een roerend afscheidslied. Bij het einde van het lied sprong hij plotseling overboord en verdween in de golven.

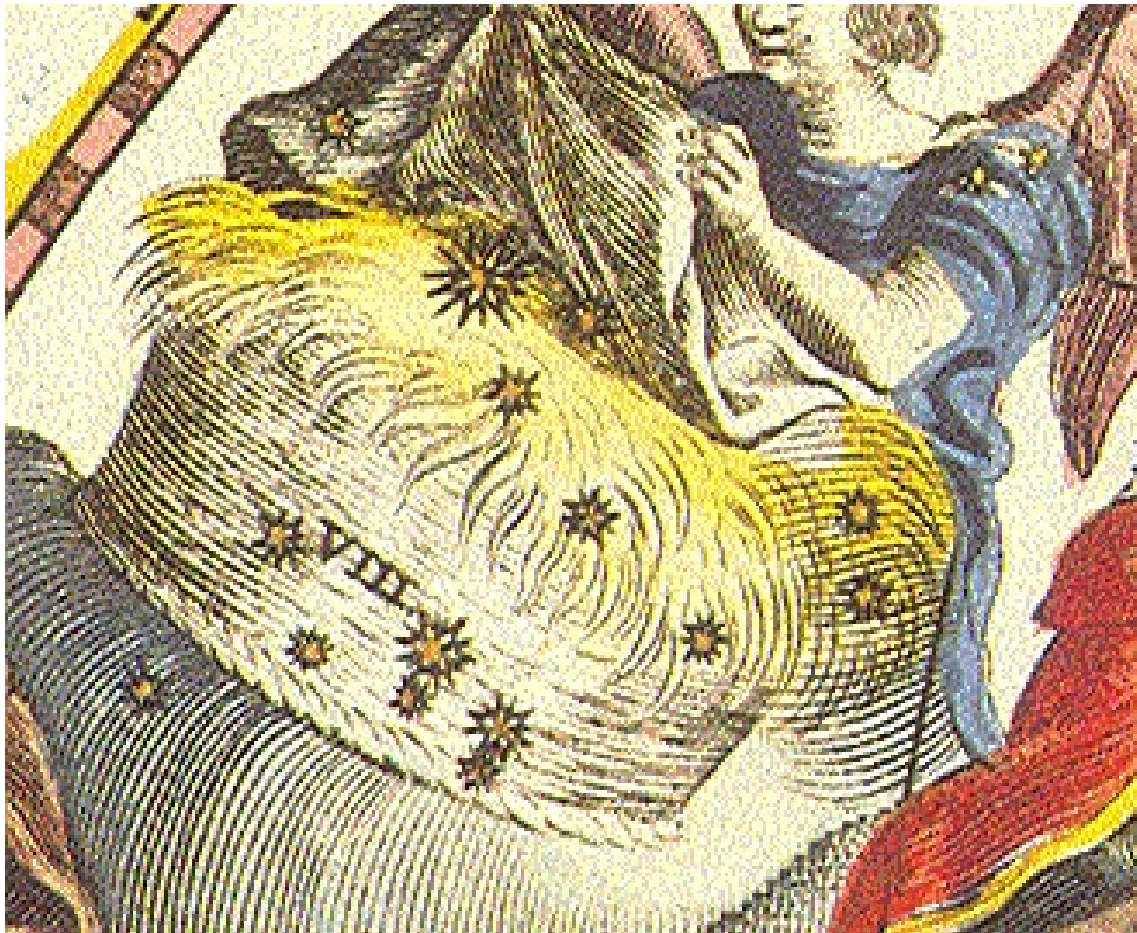
Maar terwijl de rovers, onbekommerd om zijn lot, met de buit hun reis voortzetten, werd Arion door één van de talrijke dolfinen, die door de klanken van de Lier naar het schip waren gelokt, op de rug genomen. Pijlsnel bracht de Dolfin hem naar de kust van zijn vaderland. Ongedeerd bereikte Arion daarop Korinthe en vertelde de koning wat er gebeurd was. Kort daarna kwamen ook de schippers in de haven aan en zij konden hun ogen niet geloven toen ze Arion daar in levenden lijve op de kade zagen staan. Als straf voor hun wandaden liet de koning de hele bemanning kruisigen.

De Lier en de reddende Dolfin werden later door Apollo aan de sterrenhemel geplaatst.

LESBOS Eiland in het noorden van de Egeïsche zee. Beroemd om zijn dichteres Sappho.

HERMES Zoon van Zeus en Maia. Bode van de Goden. God van verkeer, handel, wegen, reizigers, spelers. Uitvinder van literatuur, getallen, gewichten en luchtdichte afsluiting (hermetisch).

ZWAAN = KRIBBE van Jezus (Schiller - christelijke sterrenbeelden)

BIJBEL Oud-Testament

Harp van David